

"El futur d'aquest país es juga a la Universitat"

Carles Solà (Xàtiva, 1945), professor d'enginyeria química, ha desbancat fa poc Josep Maria Vallès del rectorat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Totalment desconegut fins fa quinze dies, aquest valencià nacionalista i d'esquerres afronta el repte més gran de la seva vida.

Trobem Carles Solà als passadissos de la Unitat d'Enginyeria Química de la Facultat de Ciències de la UAB. Va amb bata blanca i un cert aire de professor despistat. "Espereu-me al despatx, que vaig a rentar-me les mans". Ve de fer classe. La pissarra del despatx és plena d'esquemes i d'annotacions, la majoria en anglès, sobre temes incomprendibles per a la majoria dels mortals. Però ens crida l'atenció un full que diu: "Setè corol·lari de Murphy: Tota solució genera nous problemes". Vaja, un altre seguidor del pessimisme murphià! Somrient per dins traïem l'enregistradora de la cartera, perfectament preparada: piles noves, cinta verge... però res, no dona senyals de vida. Solà torna amb les mans netes.

—*Senyor Solà, Murphy ataca de nou: l'enregistradora no funciona.*

—Ha, ha, ha! Espera, espera, a veure si en trobo cap.

Dos minuts després el professor d'enginyeria química —que ja s'ha tret la bata blanca— reapareix amb un radiocasset de l'any de la picor, d'aquells de plàstic, de platjaire de diumenge. "Només he trobat això".

—*Ara que li tocarà de resoldre problemes grossos, no l'angoixa una mica aquest setè corol·lari de Murphy?*

—És curiós, el dia 3 vam tenir aquí una reunió molt important, en què vam trobar la solució d'un problema que ens capcivava de feia temps; estàvem molt eufòrics per aquest motiu, però jo vaig veure que en el full del calendari d'aquell dia hi havia aquesta frase. I el vaig penjar aquí, com una aportació a la reunió. La vida a la universitat sovint consisteix a anar solucionant problemes, de manera que no m'espanta gens haver de fer-ho.

—*Està content?*

—Molt content.

—*Com ho ha celebrat?*

—Doncs, mira, vaig oferir als amics una paella de quaranta persones a Valldoreix.

—*Ja m'havien dit que era un mestre paeller. Ens pot oferir la recepta?*

—Conill i pollastre; bajoqueta, tavella i garrofó; una mica de tomàquet; pebre vermell, safrà i un poc d'all.

—*L'arròs, de l'Ebre o de la Ribera?*

—És igual, surt igual de bona.

—*Això de ser rector és gairebé com un salt a la fama?*

—Recordant aquell jovenet que l'any 1962 entrava tot espantat a la facultat de Ciències de València, i que va estar a punt d'eixir-se'n el primer dia de classe perquè no entenia res del que li explicaven, doncs sí. Des del punt de vista universitari representa el màxim a què podia aspirar.

Sona el telèfon. De la Facultat de Ciències de la Comunicació li demanen si pot fer unes declaracions per a un programa de ràdio.

—*Això és el que li deia del salt a la fama...*

—És que fan un simulacre d'informatiu radiofònic.

—*Fins avui vostè era un desconegut.*

—Totalment.

—*Presenti's.*

—Bé. Sóc un professor normal i corrent de la universitat. Segurament que la circumstància especial en el meu cas és que l'any 77 em trasllado de València cap aquí, i en aquell moment prenc l'opció professional i política de dedicar-me exclusivament a la universitat. Jo havia estat militant del PSPV, era del Consell Nacional i, si m'hagués quedat a València, la meua vida potser hauria anat per un altre camí. Però jo arribo aquí a Barcelona, no em coneix ningú, hi ha moltíssima feina a fer i, quan et dediques al cent per cent a la docència, entres en un circuit sense notorietat pública, ni cap periodista fent-te fotos. Segurament que, en termes científics, em coneixen més a Madrid que no a Barcelona.

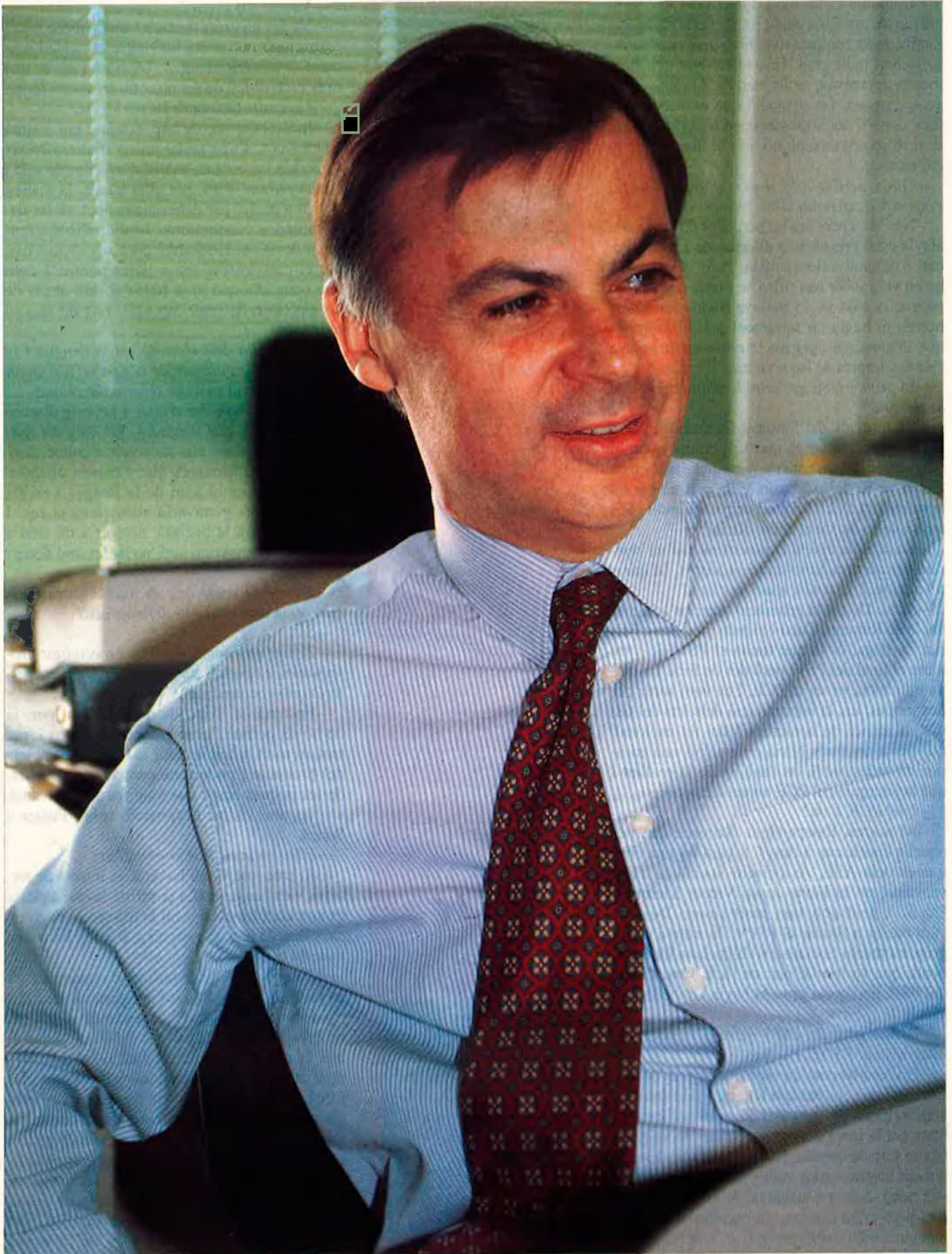
—*Vostè és un socarrat, de Xàtiva. Deu tenir la mateixa edat que Raimon, si fa o no fa, veritat?*

—No, no. Ell és de la generació anterior a la meua. Jo el conec, passem l'estiu al mateix poble, Xàbia, a la costa. Tenim grans amics comuns, però ell i jo només ens hem trobat tres o quatre cops en la vida. Quan jo feia primer a la Facultat ell ja havia acabat els estudis.

—*La seva família de seguida es va traslladar a viure a València, oi?*

—De fet la meua família és de la Plana i de la Ribera del Xúquer. Haver nascut a Xàtiva és accidental. El meu pare era un treballador de banca i en aquells moments treballava a Xàtiva, i després vam viure a València ciutat.

—*Com recorda la València de la seva època més activa?*

—Com una ciutat molt diferent del que sembla que és ara. Una ciutat molt oberta en tots els sentits, molt comprensiva, amb una vitalitat intel·lectual molt gran. Una ciutat que generava moltes iniciatives, molts camins. Era una ciutat gens crispada. La crispació que es va viure al final dels 70 era impensable en aquell moment. El meu record és molt bo, i és el lloc en què jo em reconec.

—*Quan arriba a la universitat encara no s'havia ficat en política?*

—No. Mon pare era un perdedor de la guerra. Havia estat president o director de Lo Rat Penat; i militant valencianista. Però, d'això, mai no en vaig saber res; m'ho he trobat després, en papers. A casa no es parlava d'aquestes coses; només hi havia un sentiment polític d'aquells que s'expressen apagant la ràdio quan sonava l'himne després de les notícies.

—*El primer contacte amb la política fou a la universitat?*

—Sí, a través del Sindicat Democràtic. Una de les primeres coses que vaig veure quan hi vaig entrar fou un paper a terra que denunciava el senyor Rodolfo Martín Villa perquè era un aprofitat del SEU. I aquest senyor fa molt pocs anys que ha deixat el cotxe oficial!

—*En aquella època el marxisme era un referent per als estudiants antifranquistes. La qüestió nacional, la tenien igual de clara?*

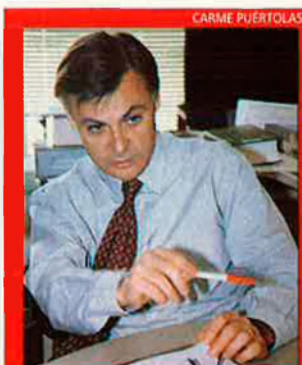
—Sí, sí. De fet la generació anterior a la meua, la de Raimon, Cucó i el meu gran amic Ferran Zurriaga, és la que funda el PSV. Jo vaig viure el final del PSV, però des de fora. La meua militància va ser al PCE. I en vam sortir per dos motius: un, la interpretació dels fets del 68; dos, la manca de comprensió del fet nacional, que per a nosaltres havia esdevingut una component indestriable de l'anàlisi de la realitat i que la jerarquia del PCE no tenia en compte.

—*I del PCE, a on?*

—Al no-res. Independent. Recorde que per aquella època, cap a l'any 71, vam fer una cosa que es deia ASE, Associació Socialista d'Ensenyants, on hi havia Josep-Vicent Marquès, Cucó..., gent que som molt amics. Després vam passar a fundar el PSPV. Jo estava en un grup anomenat Socialistes Valencians Independents, que va formar part de l'acte fundacional del PSP. En aquest grup hi havia també Ernest Lluch...

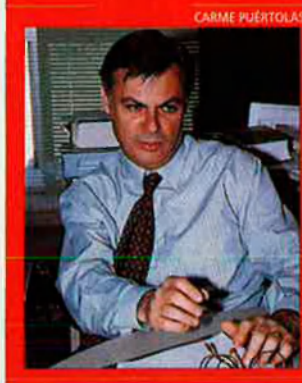
—*Se'n va anar del PSPV quan es va pactar la integració al PSOE. Per què?*

—Ho recorde com un moment de gran decepció. Tot i que ens havíem fet grans il·lusions, en les eleccions de juny del 77 vam ser escombrats per la força dels grans partits. Jo vaig entendre que decidissin d'entrar al PSOE, i segurament haguera estat millor fer-ho abans de les eleccions, com a Catalunya. Jo ho vaig entendre, però creia que no era correcte. Personalment no podia participar-hi.

“Independentista? A mi, no m'espanta gens la paraula.”

“Hem d'apostar per la formació i la tecnologia. Si no, anem pel camí de convertir-nos en un país de vacances.”

—*Va ser un error?*

—Va ser un error deixar el catalanisme sense partit, però potser era inevitable en aquell moment... Històricament..., bé, no ho sé, és que m'és molt difícil de ser objectiu en aquest tema.

—*Li resulta incòmode de parlar-ne?*

—Incòmode, no, de cap manera; em resulta apassionant, i n'he parlat milers d'hores, d'això. Jo podria fer ara una anàlisi d'aquelles de saló i fer de *pureta*. Però, per altra banda, la realitat obliga a passar per determinats llocs i a fer determinades concessions. Jo dic: allò segurament devia ser inevitable, però significava deixar el catalanisme sense partit polític. I com que coincidia que jo ja havia decidit abans de les eleccions de venir cap aquí, vaig dir que no hi jugava.

—*La batalla dels símbols, de la llengua i la bandera, es va començar a perdre just quan vostè agafava el tren per venir a Barcelona...*

—Ho vaig viure des d'aquí, i ho vaig discutir amb els amics que manaven. Els vaig dir que, en la meua opinió, allò no conduïa enlloc, simplement eren trinxeres que s'anaven abandonant. Cedint en el nom de la llengua i en els símbols no es guanyaria absolutament res. I dissortadament la història, no sols a mi sinó a tots els qui pensàvem així, no ha fet sinó donar-nos la raó.

—*Diuen de vostè que és nacionalista d'esquerres. Vostè també es defineix així?*

—Sí.

—*Tenint en compte la seva especialitat professional, es podria dir que és un producte fusterià químicament pur...*

—Fusterià, sí. Això de químicament pur, ja no ho sé, perquè Fuster era molt complex i, per tant, és molt difícil de tenir la fórmula completa del producte i poder comparar. Però sí. Mira, de les poques coses que vaig fer aquest Nadal, en fou una visitar l'exposició sobre Fuster a Sueca.

—*L'herència de Fuster és vàlida?*

—Jo crec que sí. Hi ha aquests intents de tercers vies i coses així, i la veritat és que aquesta és una altra trinxera. Ara, la trinxera està en un altre lloc. Ja han aconseguit a, b, c i d, i ara toca aquesta trinxera.

—*L'expressió “nacionalista d'esquerres” és un eufemisme per a no dir independentista?*

—He, he, he! Això d'independentista... A mi, no m'espanta gens la paraula. Allò que sí que és cert és que el debat universitari no s'ha de barrejar amb les opcions polítiques parlamentàries i tradicionals. Al llarg de la campanya he defugit aquesta identificació perquè era cridar l'atenció sobre aspectes que són personals meus i que poden tenir a veure amb la papereta que fico en una urna, però no amb el meu paper de rector. Amb aquesta situació genèrica de nacionalista d'esquerres ja n'hi ha més que suficient perquè la gent sàpiga quina és la meua

ubicació, si té interès a saber-la.

—Paradoxalment, el Bloc d'Estudiants Independentistes no va votar en favor seu en l'elecció de rector, sinó de Josep Maria Vallès.

—Per mi va ser una gran sorpresa sentir l'argumentació del BEI, perquè els punts en els quals ells basaven l'acord amb Vallès ja formaven part del meu programa. No entenc quin és el raonament que els va portar a aquesta actitud.

—Està disposat a entendre's amb el BEI?

—I tant! Ja he dit que, als estudiants que vulguin parlar amb mi, no els demanaré pas el carnet.

—Escolti'm, per què va venir a Barcelona?

—Un repte, com se sol dir. Jo estava molt bé a València, en el meu departament m'entenia molt bé amb tothom i hi tenia els amics. Però em vaig fer una pregunta: "Tu ets capaç de dir el que faràs d'aquí a quaranta anys, si et quedes a València?" I com que em vaig contestar "sí", vaig decidir que me'n venia cap a aquí.

—Se'n penedeix?

—No, gens. De vegades em sap greu de no ser a València, en alguns temes, però no.

—Per què, després d'una vida política tan intensa a València, al Principat no s'hi ha dedicat gens? Va arribar a Barcelona en un moment efervescent...

—Perquè tenia un altre gran projecte entre mans, que era l'universitari. Jo no sé si tu coneixies l'Autònoma de l'any 77, però aquí on som hi havia aire. Buit, eh! Ara ets en un departament que pertany a un club dels dotze millors laboratoris d'Europa d'enginyeria bioquímica. Però dels millors, t'ho ben garanteixo. I com que, de política, en feia molta gent, i en canvi, de bioquímica, no tanta... Jo crec que el país es juga sovint en les aules i els laboratoris, i no tan sols en els Parlaments. Això ha estat una constant meua en la campanya electoral: convèncer els polítics que el futur d'aquest país és apostar per institucions com la universitat. Això que el que passa a la Zona Franca i a Martorell es decideix a Volksburg és ben significatiu de les mancances que hi ha en formació i investigació. Si volem conservar les arrels d'aquest país, ha de ser apostant molt fortament per la formació dels joves i per la producció de coneixements.

—Però ara es veu que la reforma laboral és més important que això.

—És clar, mà d'obra barata i país de serveis. Jo, aquests dies, he tingut un exemple que m'ha

—**Senyor Solà, com es construeix un espai universitari nacional?**
—**La manipulació política que ha viscut el País Valencià sembla que posi una cotilla a aquests temes, però, si es fan coses, funcionen. Mira, ara aviat eixirà un llibre d'enginyeria química en català, fet a mitges entre gent de València i gent de Bellaterra. Però això no es fa de cop i volta: fa quinze anys que es fan unes Jornades d'enginyeria Química de Catalunya, País Valencià i Illes Balears, i s'hi tracten en comú problemes, programes, metodologia... i bé, tota aquesta tasca comuna es fa en català, i és material que utilitzen les diverses universitats. Així es va construint un espai.**

deixat molt esgarriat. Hi ha una institució molt selectiva que es diu European Science Foundation, que va organitzar un congrés en què el *chairman*, el president, era suec; l'organitzador, una universitat holandesa, i el congrés es feia a Sitges. I allà jo era el carpetovetònic. Eren uns nòrdics que aprofitaven que, pel novembre, a Sitges, s'hi està molt bé, quan al seu país la neu els tapa les portes, i feien aquí el congrés. Però la participació científica nostra va ser d'una persona entre vuitanta. A mi, això em va posar els cabells drets, perquè anem pel camí de convertir-nos en un país de vacances... Bé, el poc que en queda que mereixi la pena, perquè han destruït sistemàticament el país.

—Últimament corre una teoria segons la qual cada cop hi ha menys estudiants estrangers que vulguin venir a les universitats catalanes per culpa de la llengua. Com enfocarà

aquest punt?

—És d'aquelles coses que dius: i què hi farem, noi? Què farem, renunciar a l'idioma? Aquest argument es pot girar de l'inrevés i preguntar a qui sigui: per tal d'aconseguir que uns quants estudiants danesos, cosa importantíssima, vinguin aquí a estudiar hem de renunciar a la nostra identitat? Jo crec que aquest és un fals dilema. Aquí, a la Unitat d'Enginyeria Química hem tingut un programa Erasmus amb Holanda, França i Anglaterra. I han vingut. De primer, perquè els interessava científicament. Perquè un Erasmus vingui a estudiar enginyeria química has de fer enginyeria química de qualitat. Si no en fas, ja pots estar a Hawaï que no vindrà. El que ara farem des del Rectorat és facilitar als potencials estudiants erasmus una informació prèvia sobre què és l'Autònoma, en quina nació es troba inserida, quin és el seu idioma... I quan arribin aquí tindran suport amb cursos de llengua i cultura catalana. Vindran igual o més.

—Diuen que la Generalitat està bastant contenta que vostè sigui el nou rector de la UAB...

—Home, la pregunta, l'hauries de fer a la Generalitat. Sí que he rebut la felicitació del director general i del Comissionat, i han estat felicitacions molt cordials i que jo he valorat moltíssim.

—I això que no sintonitza precisament amb la força que governa Catalunya...

—Ja he dit que sóc nacionalista i d'esquerres. Per tant, coincidim en una meitat, i en l'altra no.

Eduard Voltas